

Theo dấu chân Phật ở dải Gaza

ISSN: 2734-9195 12:03 17/09/2025

“Chính trị” không phải là một điều xa lạ đối với những người học Phật.

Tác giả: **Giáo sư Linda Hess**

Việt dịch: **Sa môn Lê Văn Phước**

Nguồn: www.lionsroar.com

Là một Phật tử và một người Do Thái, Giáo sư Linda Hess suy ngẫm về cách ứng phó bằng **trí tuệ** và **từ bi tâm** trước bạo lực gây ra cho người dân Dải Gaza và cơn thịnh nộ của người dân mà bà cảm nhận được.

Nữ nghệ sĩ Malak Mattar người Palestine sinh năm 1999. Cô bắt đầu vẽ tranh từ năm 13 tuổi trong Chiến tranh Gaza năm 2014 (Chiến dịch Vành đai Bảo vệ), khi cô bị buộc phải ở trong nhà. Trong cuộc tấn công vào Gaza gây Khủng hoảng Israel-Palestine 2021, không có hầm trú bom, không có nơi nào an toàn để đi. Nữ nghệ sĩ Malak Mattar được truyền cảm hứng để vẽ bức tranh “Khi gia đình là nơi trú ẩn duy nhất”. Ảnh: lionsroar.com

“Tôi thích chiếc khăn keffiyeh của cô.” Sau khi thanh toán xong tại siêu thị Berkeley yêu thích của tôi, chuẩn bị thẻ tín dụng, tôi nhìn quanh tìm người phát

biểu. Một phụ nữ trẻ mỉm cười, liếc nhìn chiếc khăn choàng Palestine kẻ caro của tôi khi cô ấy đang đóng gói hàng.

“Tôi cũng thích lắm” tôi đáp. *“Đây là cách chúng ta nhận ra nhau.”* Cô ấy gật đầu, đưa túi xách cho tôi, vẫn mỉm cười.

45,000 người, là số người thiệt mạng trong các cuộc tấn công ô ạt, tàn bạo của Israel vào Dải Gaza trong 14 tháng.

Chúng ta biết con số thực tế cao hơn nhiều, vì họ không thể đếm được những thi thể bị nổ tung đến mức không thể nhận dạng hoặc bị chôn vùi sâu dưới những tòa nhà bị phá hủy.

Chiếc khăn Keffiyeh và Rakusu: Tôi đeo cả hai quanh cổ. Nhưng tôi không đeo rakusu khi đi siêu thị. Được khâu bằng tay với những mũi khâu nhỏ xíu, được nhận bằng lời thệ nguyện chính thức sẽ theo đạo Phật từ bi, trí tuệ, hung lực, tự do, bình đẳng và sống vì lợi ích của tất cả chúng sinh, Rakusu (絡子Lạc tử), một phiên bản giản lược của bộ áo cà sa, trang phục thiền tông.

Tôi tự hỏi liệu mình có nên buộc chúng lại với nhau không?

Sinh ra là người Do Thái và theo đạo Phật, với bức tượng Thiên thủ thiên nhãn Quán Âm (Bồ tát Quán Âm nghìn tay nghìn mắt) trong phòng làm việc và những bài thơ của một nhà văn, nhà thơ, học giả và thủ thư người Palestine, người sáng lập Thư viện Edward Said, thư viện tiếng Anh đầu tiên của Gaza Mosab Abu Toha trên bàn làm việc, tôi nghĩ mỗi ngày về Dải Gaza và Bờ Tây, tưởng tượng đến những người đang bị sát hại khi tôi viết những dòng này.

Nữ nghệ sĩ Malak Mattar nhớ lại quãng thời gian lớn lên dưới sự chiếm đóng của Israel.

Trong cuộc chiến tranh năm 1967 giữa Israel và liên minh các quốc gia Ả Rập, Israel đã chiếm Gaza từ Ai Cập, cũng như Bờ Tây từ Jordan.
Ảnh: lionsroar.com

Còn có thể nói gì thêm về Dải Gaza bây giờ? Chẳng phải mọi thứ đã được nói đến hàng nghìn lần, bằng mọi giọng nói, cao độ và âm sắc sao?

Chẳng phải hàng trăm bức ảnh và video đã lướt qua màn hình của chúng ta theo thời gian thực, những cột khói và tro bụi, những miệng hố nơi từng là trại tị nạn, những khu phố bị phá hủy với dấu hiệu của sự sống mới dưới đồng đồ nát sao?

Chẳng phải chúng ta đã thấy hàng chục đứa trẻ, bần thiêu và đói khát, tiến về phía nhiếp ảnh gia với ánh mắt kinh ngạc sao?

Chẳng phải chúng ta đã thấy vô số trẻ sơ sinh chết, những người mẹ và những người cha ôm những xác chết nhỏ được bọc trong vải trắng với máu rỉ ra, khuôn mặt của cha mẹ bị phá hủy ngay cả khi họ dường như vẫn còn sống sao?

Chẳng phải chúng ta đã thấy những bức ảnh của rất nhiều thiên thần nhí - sáu tháng tuổi, sáu tuổi, mười, mười hai và mười bảy tuổi - mặc những chiếc váy xinh xắn, mặc áo choàng tốt nghiệp, chơi đồ chơi, cười đùa với người thân, rồi được thông báo rằng chúng đã chết, tất cả đều đã chết, đã chết cùng với mẹ, cha, anh chị em ruột, ông bà, dì, chú, anh chị em họ sao?

Chẳng phải chúng ta đã đếm số người chết rồi sao, như chúng ta đã đếm trong bài đồng dao phân biệt chủng tộc cũ rích, *“một đứa bé, hai đứa bé, ba đứa bé da đỏ”* - mười nghìn, hai mươi nghìn, bốn mươi nghìn người Dải Gaza, nhìn những con số như nhện bò trên báo chí của chúng ta sao?

Đoạn văn trên quá dài và gần như không đủ dài. Chẳng phải tôi cần phải nhắc đến tất cả các nhà báo, nhà thơ, bác sĩ, nhân viên y tế, giáo viên, nhân viên cứu trợ bị nhắm mục tiêu và sát hại hay sao?

Chẳng phải nói về sự tàn phá của tất cả các trường đại học, trường học và bệnh viện là điều cần thiết hay sao?

Nhưng tôi phải dừng lại, đắp đập ngăn dòng nước mắt nhiều hơn nước lũ than khóc vì sầu thảm này. Tôi dự định viết khoảng 3,000 từ, tôi phải hành động nhanh chóng, để tự hỏi: Nên nói gì với độc giả Phật giáo, độc giả Phật giáo Bắc Mỹ? Tại sao lại là Palestine, trong số tất cả những nỗi kinh hoàng và khủng bố quy mô lớn đang bủa vây thế giới này ngay lúc này?

Ví dụ, tại sao tôi không viết về Sudan hay sự biến mất của các sông băng ở Nam Cực?

Khoan đã, tôi chưa thể nói về Phật giáo được. Tôi đang hình dung ra hình ảnh người ông thánh thiện ở Dải Gaza, người đã mất đi đứa cháu gái yêu quý của mình, trở nên nổi tiếng vì lòng từ bi, bị đăng tải trên mạng hình ảnh đang cho mèo đói ăn, rồi chính ông cũng bị giết.

Tôi đang nghĩ đến một nữ nhà báo Bisan Owda, nhà hoạt động và nhà làm phim người Palestine, mà khi tôi viết những dòng này, cô ấy vẫn còn sống. Nữ nhà báo Bisan Owda là một trong những nhà báo Gaza vẫn tiếp tục đưa tin, vẫn gửi thông tin và hình ảnh ra thế giới bên ngoài (vì người ngoài bị cấm vào và đưa tin), bất chấp hiểm nguy.

Tôi nghe nói có khoảng hai trăm nhà báo đã thiệt mạng, nhiều người bị nhắm mục tiêu một cách có chủ đích, với dòng chữ “*Báo chí*” được in trên áo chống đạn và mũ bảo hiểm kém hiệu quả, buồn tẻ của họ.

Tôi đang nghĩ đến những bác sĩ vẫn ở lại, điều trị bệnh nhân mà không dùng thuốc, cắt cụt chân tay mà không cần gây mê, làm mọi thứ có thể bất kể hoàn cảnh nào, cho đến khi họ bị nhắm tới và bị giết.

Tôi đang nghĩ về cuộc diệt chủng đang diễn ra trước mắt mình. Bom đạn, súng bắn tỉa, xe tăng, nạn đói, bệnh tật, không nước, không điện, xua đuổi người dân từ nơi này đến nơi khác như cừu, như chuột, rồi ném bom những nơi “*an toàn hơn*”, những ngôi trường bỏ hoang và những chiếc lều tạm bợ nơi họ tìm kiếm nơi trú ẩn. Bác sĩ Gabor Maté là diễn giả, tác giả nổi tiếng người Canada, một người sống sót sau thảm họa diệt chủng Holocaust, cuộc diệt chủng người Do Thái châu Âu do chế độ Đức Quốc Xã và cộng tác viên thi hành trong giai đoạn từ năm 1941 tới năm 1945, nói: “*Giống như xem trại Auschwitz trên TikTok vậy.*” Trong khi đó, mọi người tranh cãi về định nghĩa của tội diệt chủng và liệu điều này có đủ điều kiện hay không, nhưng từng người một, các chính phủ quốc gia, các cơ quan Liên Hợp Quốc, các tổ chức nhân quyền lớn và các chuyên gia học thuật (bao gồm cả một số người từ Israel) đều nói rằng có, đây là tội diệt chủng.

Tôi quan tâm đến nạn diệt chủng. Là một Phật tử, lẽ nào tôi lại không quan tâm đến nạn diệt chủng? Trong máu tôi như có lửa. Trí tuệ và lòng từ bi, từ bi và trí tuệ. Bồ tát Đại từ Đại bi Quán Thế Âm khuyên gì trong tình huống này?

Vào đêm Ngài thành đạo, dưới cội cây Bồ đề, đức Phật chứng Tam minh (gồm Túc mạng minh, Thiên nhãn minh, và Lậu tận minh). Ba trí tuệ siêu việt này giúp Ngài biết rõ quá khứ của mình và của tất cả chúng sinh, thấy rõ sự sinh tử của chúng sinh, và biết rõ nguyên nhân của khổ đau cũng như con đường để diệt khổ, biết rõ kiếp trước và kiếp sau của tất cả chúng sinh và thấy rõ sự vận hành của nghiệp chướng, liệu Ngài có thể nào nghĩ đến nạn diệt chủng không?

Còn nhóm thánh chiến Hồi Giáo Hamas thì sao? Còn ngày 7 tháng 10 năm 2023 thì sao? Còn chủ nghĩa bài Do Thái thì sao? Còn thảm họa diệt chủng Holocaust thì sao? Hiện nay, tất cả những ai lên tiếng cho Palestine đều phải đứng trước ánh đèn pha và tuyên thệ: Tôi lên án vụ thảm sát của nhóm thánh chiến Hồi

Giáo Hamas ngày 7 tháng 10. Tôi lên án chủ nghĩa bài Do Thái. Tôi hiểu rằng người Do Thái phải đối mặt với chấn thương tâm lý kéo dài nhiều thế hệ vì thảm họa Holocaust, cuộc diệt chủng người Do Thái châu Âu do chế độ Đức Quốc Xã và cộng tác viên thi hành trong giai đoạn từ năm 1941 tới năm 1945.

Tôi nói những điều này, và tôi thực sự nghiêm túc. Nhưng tôi vô cùng lo lắng về hoàn cảnh mà tôi buộc phải đọc lại chúng. Tất cả những câu hỏi “Còn về?” này đều nhằm mục đích đánh lạc hướng sự quan tâm khỏi những tội ác và nạn diệt chủng đang diễn ra ở Palestine (đặc biệt là ở Dải Gaza, nhưng cũng ở Bờ Tây).

Sau ngày 7 tháng 10 năm 2023, tác phẩm nghệ thuật của Nữ nghệ sĩ Malak Matter đã chuyển từ màu sắc sang không màu.

Bài hát “No Words” ghi lại sự tàn phá đang diễn ra đối với sinh mạng con người, động vật, di tích khảo cổ và các tòa nhà lịch sử ở Dải Gaza.

Ảnh: lionsroar.com

Việc liên tục nhắc đến ngày 7 tháng 10 năm 2023 ngụ ý rằng Hamas đã phát động các cuộc tấn công vào Israel vào ngày 7/10/2023, giết chết hơn 1.200 người. 251 người khác bị bắt làm con tin tại Dải Gaza do Hamas kiểm soát. Cuộc chiến đã tàn phá lãnh thổ này, khiến gần 2 triệu cư dân phải di dời nhiều lần và giết chết hơn 53.000 người. Con số này không phân biệt giữa những người tham chiến và thường dân, sinh mạng người Israel đáng giá bằng sự hy sinh vô số sinh mạng người Palestine. 45,000 người vẫn chưa đủ, việc xóa sổ mọi thứ ở Dải Gaza vẫn chưa đủ.

Nếu chỉ còn một tòa nhà đứng vững, sự trả thù (gọi là “*an ninh*”) vẫn chưa hoàn tất. Việc tập trung vào cuộc tấn công của Hamas cũng che giấu một thực tế vô cùng quan trọng rằng lịch sử không bắt đầu vào ngày 7 tháng 10. Tôi sẽ không cố gắng thảo luận ở đây toàn bộ lịch sử của chủ nghĩa phục quốc Do Thái và

Nhà nước Israel hiện đại, nhưng đó là một lịch sử cần được tính đến.

Những hồi chuông báo động liên tục về chủ nghĩa bài Do Thái đã cổ súy cho sự dối trá trắng trợn rằng việc chỉ trích nhà nước Israel và các chính sách của họ đồng nghĩa với sự thù hận người Do Thái. Đây là một sự dối trá đã được sử dụng một cách hiệu quả để bịt miệng tiếng nói, đàn áp các cuộc biểu tình và trừng phạt những người bày tỏ sự đoàn kết với người Palestine.

Chủ nghĩa bài Do Thái là có thật, kinh hoàng trong lịch sử và là một mối nguy hiểm đang diễn ra. Nhưng với tôi, rõ ràng là lập trường chính trị và các hành động quân sự của Israel kể từ ngày 7 tháng 10 năm 2023 đã khơi dậy chủ nghĩa bài Do Thái nhiều hơn bất kỳ cuộc biểu tình ủng hộ Palestine nào.

Và vâng, còn về Holocaust thì sao?

Tôi là người Do Thái. Chính nhờ cuộc diệt chủng Holocaust và sự hiểu biết của tôi về nó mà ngày hôm nay tôi đứng về phía Palestine. Ngay từ khi còn nhỏ, háo hức học tiếng Do Thái và vui vẻ hát trong dàn hợp xướng thiếu nhi của giáo đường Do Thái, tôi đã lên tiếng phản đối giả thuyết “*dân tộc được chọn*” (chosen people). Đây là một lý thuyết về chủ nghĩa ngoại lệ cực đoan, trao cho người Do Thái quyền độc quyền chinh phục và trở thành nạn nhân.

Khi cuối cùng tôi đọc những phần Kinh Thánh mô tả cuộc chinh phục và tái chiếm “*miền đất hứa*” của người Israel - những điều này không được trình bày cho chúng tôi trong trường Chúa Nhật - tôi đã khám phá ra những biên niên sử kinh hoàng về nạn diệt chủng được Chúa truyền lệnh rõ ràng. Tôi muốn xem lại một số câu chuyện này - không chỉ như một lời phê phán nghiệt ngã đối với một số kinh sách Do Thái-Thiên Chúa giáo, mà còn là một lời cảnh báo cho những người theo tất cả các truyền thống tôn giáo, bao gồm cả Phật giáo.

Tất cả các tôn giáo “*chính*” đều có những văn bản và lịch sử thiêng liêng đã cổ súy, thậm chí thần thánh hóa, bạo lực khủng khiếp. Mặc dù việc nghiên cứu và nhận thức về những điều này là rất quan trọng, nhưng ở đây tôi sẽ không đề cập đến những ví dụ khác. Ở đây, tôi sẽ tập trung vào những văn bản có liên quan đến tình trạng bạo lực nghiêm trọng đang diễn ra tại Palestine ngay trước mắt chúng ta.

Ảnh: lionsroar.com

Ngày nay người Israel thường viện dẫn Kinh Thánh như một sự đảm bảo cho họ quyền thiêng liêng đối với tất cả các vùng đất của “*Đại Israel*” (khái niệm mở rộng lãnh thổ và chủ quyền của Israel) - vượt ra ngoài biên giới của nhà nước hiện tại, và đặc biệt là Bờ Tây, mà họ gọi là Judea và Samaria.

Một số người sử dụng những câu chuyện trong Kinh Thánh để khẳng định rằng người Do Thái là cư dân bản địa thực sự. Tôi từng nghe một người định cư ở Bờ Tây nói rằng ông coi Kinh Thánh là một văn bản pháp lý.

Khi nói đến những câu chuyện trong Kinh Thánh, “*Diệt chủng*” (sự tiêu diệt một phần, hoặc toàn bộ một cộng đồng con người) không phải là một lời phóng đại. Hãy đọc Sách Giô-suê - Kinh Thánh Cựu Ước Công Giáo và đếm xem vị lãnh đạo này, người kế vị Mô-i-se là Giô-suê, trong sự giao tiếp trực tiếp liên tục với Chúa, đã ra lệnh tiêu diệt không thương tiếc tất cả những người thuộc một bộ tộc nào cản đường họ, cả nam lẫn nữ, “*tất cả những ai nói lộ ra*” (all that breathe). Có rất nhiều danh sách dài các vùng lãnh thổ và dân tộc bị xóa sổ.

Thậm chí Dải Gaza còn được nhắc đến trong một trong những danh sách. Các vị vua bị đóng đinh trên cọc và treo lên cổng thành. Thành phố thường bị thiêu rụi thành tro bụi. Trong một chi tiết đầy màu sắc, Đức Giê-hô-va (tên riêng của Chúa Trời của Israel trong Kinh Thánh tiếng Hebrew và một trong bảy tên của Thiên Chúa trong Do Thái giáo) phán cùng Giô-suê rằng: Chớ sợ, vì ngày mai tại giờ này, ta sẽ phò hết thầy chúng nó bị chết trước mặt Y-sơ-ra-ên; người sẽ cắt nhượng ngựa, và đốt các xe cộ chúng nó nơi lửa.

Theo những câu chuyện trong Kinh Thánh, chúng ta biết rằng, qua nhiều thập kỷ và nhiều thế kỷ trôi qua, những cuộc chinh phạt này vẫn không hề ổn định. Họ không thể giết hết tất cả mọi người. Một số người bị giam giữ và bị kết án lao động khổ sai. Giô-suê đã chỉ đạo cách đối xử như vậy với người Gibeon. Nhiều thế hệ sau, Vua Sa-lô-môn tiếp tục những gì đã trở thành sự áp bức cố hữu từ lâu: “*Về phần tất cả những người còn sót lại trong các dân tộc Hê-tít, A-mô-rít, Phê-rê-sít, Hê-vít và Giê-bu-sít - họ là con cháu của những người mà dân I-sơ-ra-ên đã không thể tận diệt và hiện còn sống trong xứ - Sa-lô-môn bắt những người ấy phải đóng thuế nặng dưới hình thức cưỡng bách lao động như đã thấy ngày nay.*” (2 Sử ký 8:7-8). Luôn luôn có những tiếng đồn về sự nổi loạn giữa các dân tộc bị chiếm đóng, bản thân người Y-sơ-ra-ên cũng có rất nhiều rạn nứt nội bộ và tranh giành quyền lực. Vì vậy, chiến tranh vẫn tiếp diễn.

Tác giả Linda Hess đội khăn rakusu và keffiyeh. Ảnh: lionsroar.com

Đây là một ví dụ cuối cùng về mô hình diệt chủng chưa từng bị bác bỏ mà còn được những người Israel cánh hữu hiện đang cai trị đất nước này ca ngợi.

Trong Cựu Ước, người dân Amalek là Địch thù dân Chúa, họ được nhắc đến như biểu tượng của sự ác, là kẻ thù truyền kiếp mà dân Chúa không bao giờ được phép quên. Người Amalek là kẻ thù cũ đã tấn công người Do Thái khi họ trốn thoát khỏi chế độ nô lệ ở Ai Cập. Có lẽ hai trăm năm sau thời Giô-suê, người Israel đã thiết lập chế độ quân chủ. Nhà tiên tri Sa-mu-ên, được Chúa trao quyền, đã chọn Sau-lơ làm vua và chỉ thị cho ông giải quyết những ân oán cũ: *“Hãy đi đánh người Amalek! Hãy tiêu diệt chúng và tất cả tài sản của chúng. Đừng thương hại. Hãy giết đàn ông, đàn bà, trẻ con, và thậm chí cả trẻ sơ sinh của chúng. Hãy tàn sát bò, cừu, lạc đà và lừa của chúng.”* (1 Sa-mu-ên 15:3).

Vua Israel, Saul (Tại vị: 1037–1010 TCN) Saul đã ra trận và làm đúng như vậy - trừ một ngoại lệ nhỏ: *“Saul và quân lính tha cho vua A-ma-léc, A-ga và những con tốt nhất trong bầy chiên, bò, bê béo và chiên con - tất cả những gì tốt. Họ không muốn tiêu diệt hoàn toàn những con này, nhưng họ đã tiêu diệt hoàn toàn những con yếu đuối và bị khinh miệt”* (1 Sa-mu-ên 15:9).

Chúa, nổi giận trước sự bất tuân này, đã sai Samuel đuổi theo Vua Israel, Saul. Thay vì nhận được lời khen ngợi và cảm tạ như mong đợi, Vua Israel, Saul đã bị khiển trách nặng nề vì không giết hết gia súc. Ông phản đối rằng mình chỉ giữ lại những con bò và cừu tốt nhất để dâng lên Chúa. Sa-mu-ên không chấp nhận điều đó và nói với Vua Israel, Saul rằng Chúa đã từ bỏ ông và ông không thể làm vua nữa. Vua Israel, Saul trở về quê nhà, bị tước bỏ quyền lực. Ồ, và còn một điều nữa. Vua Israel, Saul đang giam giữ vua A-ma-léc, A-ga. Theo yêu cầu

của Samuel, vua A-ga bị xiềng xích và đưa ra. Người ta nói rằng ông rất vui vẻ, hy vọng rằng mạng sống của mình giờ sẽ được tha. Sa-mu-ên đã chặt ông ra từng mảnh ngay tại chỗ.

Vào ngày 28 tháng 10 năm 2023, khi nói về quyết tâm tiêu diệt kẻ thù của Israel, Thủ tướng Israel Benjamin Netanyahu đã nói: *“Kinh Thánh của chúng ta đã chép; Các người phải nhớ những gì Amalek đã làm với các người. Và chúng ta vẫn nhớ.”* Những người khác đã nhắc lại lời này, cùng với lời hô hào rằng không có thường dân nào ở Dải Gaza.

Bởi vì bức tranh về Israel quá âm ảm, tôi sẽ đề cập đến một số ngoại lệ. Tôi xin cúi đầu trước các nhóm đối thoại Palestine-Israel, các nhóm hòa bình, các nhóm chia buồn, các nhóm hỗ trợ, những người đã chống lại làn sóng bạo lực và chạm đến trái tim của nhau.

Tôi xin cúi đầu trước những người Israel trẻ tuổi đã từ chối phục vụ trong cuộc chiếm đóng và tàn sát, những người đã phải vào tù vì sự từ chối này.

Tôi cúi đầu trước những đồng minh Israel đang đối đầu với những binh lính được trang bị vũ khí hạng nặng và những người định cư điên cuồng, cố gắng bảo vệ nhà cửa, đàn gia súc và cây ô liu của những người bạn Palestine, cố gắng cứu bạn bè khỏi bị đánh đập, bắt cóc, tra tấn và giết hại. Tôi cúi đầu trước các Chiến binh vì Hòa bình, B'Tselem - Trung tâm thông tin nhân quyền Israel tại các vùng lãnh thổ bị chiếm đóng, Ta'ayush - một phong trào cơ sở tham gia vào các hoạt động tập thể phi bạo lực và bất tuân dân sự ở Palestine/Israel từ năm 2000 và tất cả những nhóm mà tôi không biết đang làm công việc này.

Tôi cúi đầu trước các học giả và nhà báo Israel đã nói lên sự thật: Ilan Pappé, Lee Mordechai, Amos Goldberg, David Shulman, Omer Bartov, Gideon Levy, Amira Hass, và tất cả những người khác mà tôi không biết.

Còn những người anh hùng Palestine đã đối mặt với những điều tồi tệ nhất, những người đã chịu đựng và hy sinh, những người đã đấu tranh để sống bất chấp mất mát tất cả, những người vẫn tiếp tục phục vụ và cứu giúp người khác - tên của họ ở đâu?

Họ quá nhiều cho trang này, cho ấn phẩm này, cho tất cả những mảnh giấy trong tầm tay tôi. Tôi muốn đặt tên của họ theo đúng lời cầu nguyện mà tôi đã thuộc lòng từ lâu bằng tiếng Do Thái: *“Hãy đọc chúng khi ở nhà và khi đi xa, khi nằm xuống và khi thức dậy. Hãy buộc chúng như một dấu hiệu trên tay bạn, và để chúng làm biểu tượng trên trán bạn; hãy khắc chúng trên các cột cửa nhà bạn và trên cổng nhà bạn.”*

Một vị tăng sĩ hỏi Thiền sư Trung Hoa lỗi lạc, khai sáng thiền phái Vân Môn (864-949) rằng: *“Cả đời Ngài giáo huấn những gì?”* Tổ sư Vân Môn đáp: *“Phản ứng lại một hành động rất thích hợp.”*

Câu trả lời của vị Tổ sư nghe có vẻ nhạt nhẽo, tầm thường, như trong nhiều công án khác. Nhưng nếu chúng ta lắng nghe từ một không gian nội tâm tĩnh lặng, nó sẽ rất sâu sắc. Phải làm gì trong tình huống bạo lực? Điều gì sẽ giúp ích? Điều gì sẽ khiến mọi thứ trở nên tồi tệ hơn? Giả sử tôi thấy một người lớn đánh một đứa trẻ. Tôi có nên gọi cảnh sát không? Tôi có nên can thiệp bằng vũ lực, cố gắng ngăn cản không? Tôi có nên la hét và đe dọa người lớn đó không? Tôi có nên nói chuyện tử tế với người lớn đó, yêu cầu họ dừng lại không? Nếu tôi có vũ khí, tôi có nên sử dụng nó không? *“Phản ứng lại một hành động rất thích hợp”* rất sâu sắc trong cả những tình huống tế nhị lẫn kịch tính. Nó có thể là bài học để đời.

Những phản ứng về Dải Gaza cứ trào dâng trong tôi từng khoảnh khắc, từng ngày. Tôi đi biểu tình, tham dự các cuộc họp, ký tên thỉnh nguyện, bỏ phiếu, quyên góp, nói chuyện, viết lách, cầu nguyện. Nhưng vẫn chưa đủ. Phản ứng nào là phù hợp cho nạn diệt chủng? Cho nạn diệt chủng này?

Chúng ta làm điều gì đây. Chúng ta không ngoảnh mặt làm ngơ. Chuyện này dẫn đến chuyện khác. Những lời của nữ luật sư nhân quyền người Mỹ gốc Palestine, Giáo Noura Erakat thuộc Đại học Rutgers, đã hung dũng vang lên như một hồi chuông cảnh tỉnh: *“Chúng ta đang chứng kiến khoảnh khắc lịch sử này mà không cần đeo bất kỳ chiếc mặt nạ nào. Chúng ta không có lý do gì để im lặng hoặc tuyên bố rằng chúng ta không biết.”* Nó không bắt đầu vào ngày 7 tháng 10 năm 2023. Khi *“lệnh ngừng bắn”* bị trì hoãn từ lâu có hiệu lực, nó sẽ không kết thúc.

Tại một trung tâm Thiền tông Phật giáo nơi tôi từng tu tập, có một thành viên phản đối việc *“chính trị hóa”* trên một danh sách gửi thư điện tử (LISTSERV) cộng đồng. Anh ấy cảm thấy *“gây chia rẽ và đau lòng”* khi một số thành viên thảo luận về các vấn đề thời sự và khuyến khích các dự án hoạt động. Anh ấy bất đồng quan điểm khi, trong thời kỳ đại dịch, việc tiêm vắc-xin là bắt buộc để được vào thiền đường. Anh ấy liên tục yêu cầu chúng tôi tập trung vào *“pháp phổ quát, nghiên cứu kinh điển và công phu tu tập thiền định”*, chuyển các cuộc trò chuyện xã hội và chính trị sang một danh sách gửi thư điện tử riêng.

“Chính trị” không phải là một điều xa lạ đối với những người học Phật. Giải pháp cho vấn đề được nêu ra trên một danh sách gửi thư điện tử của chúng tôi không phải là tất cả chúng ta nên im lặng vì sợ xúc phạm, hay chúng ta nên vẽ một ranh giới xung quanh một không gian trong cõi Phật, nơi không có tranh luận,

xung đột và cảm xúc. Là một Phật tử tu học thiền định, tôi đã tụng Bát Nhã Tâm Kinh hàng nghìn lần: “*Sắc (vật chất, matter, material) tức là Không, Không tức là Sắc*” (hay theo bản dịch sống động của Halifax và Tanahashi, “*Sắc tức là Vô biên, Vô biên tức là Sắc*”). Vừa nãy, khi nhìn một đàn quạ bên ngoài cửa sổ phòng làm việc, thấy chúng bay lượn và quay vòng một cách khó lường nhưng bằng cách nào đó vẫn ở bên nhau, ít nhất là trong một lúc, tôi đã nghĩ, “Không thì dễ. Sắc mới thực sự khó.”

Vừa nói như thế này, tôi liền tự sửa lại. Tính Không (空性) không dễ dàng. Điều tôi đang nói đến là sự siêu việt quá sớm, nguy trang dưới hình thức nhận thức về tính không. Hình thức khó nắm bắt vì nó đòi hỏi chúng ta phải liên tục phản ứng, ngay lập tức và hữu hình, với các hình tướng, cơ thể, sự kiện, chính trị, khi chúng diễn ra trước mắt và bên trong chúng ta. Bình thản không phải là điểm kết thúc.

Tôi đã hỏi vị đạo sư người Mỹ Tenshin Reb Anderson, người tiếp nối pháp mạch Thiền sư Shunryu Suzuki (1905-1971), thiền phái Tào Động Phật giáo Nhật Bản, một câu hỏi về cách chúng ta lựa chọn suối nguồn từ bi tâm sẽ chảy trong cuộc sống của mình.

“Ông có một cô con gái đã trưởng thành, Reb” tôi nói. *“Tôi cũng có một cô con gái đã trưởng thành. Nếu con cái chúng ta gặp rắc rối, chúng ta sẽ làm bất cứ điều gì. Chúng ta sẽ làm mọi cách để giúp đỡ chúng. Trong khi đó, có thể có một đứa trẻ bên kia đường đang gặp rắc rối hơn nhiều, nhưng chúng ta lại không giúp đỡ chúng. Và còn có những đứa trẻ khác ở bên kia thị trấn hoặc bên kia đại dương, những nhóm người đang hứng chịu bạo lực và bất công, những người đang hứng chịu những nỗi khổ niềm đau và tuyệt vọng kêu cứu. Vậy mà chúng ta lại dành cả ngày lẫn đêm để giúp đỡ con cái của mình. Làm sao hiểu được điều này?”*

Reb nói: *“Chúng ta hãy lo liệu những gì trước mắt.”*

Dải Gaza đang ở trước mắt tôi. Tôi là một người Do Thái, một người Mỹ, một con người đã từng là một đứa trẻ.

Tôi sinh năm 1942, thời điểm Đức Quốc xã đang tiến hành cuộc diệt chủng người Do Thái và những người khác. Nạn Diệt chủng Do Thái Wannsee của phát xít Đức vẫn ám ảnh nhân loại đến ngày nay. Tổ tiên tôi đến từ Hungary và Ukraine, nơi hơn một triệu người Do Thái đã bị sát hại. Những hoàn cảnh này đã khiến tôi cảm nhận sâu sắc về nạn diệt chủng. Chưa bao giờ nạn diệt chủng lại ám ảnh tôi mạnh mẽ và sâu sắc hơn khi người Do Thái, được tổ chức dưới một ngọn cờ dân tộc chủ nghĩa và hô vang những khẩu hiệu tối cao, lại xuất hiện

trong mắt tôi, đội lốt mặt nạ và đồng phục của những kẻ sát nhân hàng loạt trước đây của họ và trở thành thủ phạm.

Trong những năm gần đây, tôi đã được nâng đỡ bởi sự liên minh với hàng nghìn người Mỹ gốc Do Thái, những người lên tiếng về nạn diệt chủng, *“Không bao giờ nữa, vì bất kỳ ai.”*

Năm 2021, khi các cuộc không kích của Israel đổ xuống Dải Gaza, ít nhất 256 người Palestine đã thiệt mạng. Nữ nghệ sĩ Malak Mattar người Palestine đã chứng kiến cảnh hai mẹ con này tìm nơi trú ẩn trong một trường học. Cô không biết liệu họ có sống sót hay không.
Ảnh: lionsroar.com

Chính phủ của tôi, với sức mạnh kinh tế và quân sự vô biên, nghiệp chương chưa qua xử lý của chủ nghĩa thực dân định cư và diệt chủng, lòng tham thống trị tàn bạo, và sự bám víu mù quáng vào ảo tưởng về “dân tộc được chọn” của riêng mình (vào thế kỷ XIX, nó được gọi là “vận mệnh hiển nhiên”), đã thực sự tiếp tay cho nạn diệt chủng ở Dải Gaza. Nếu không có nguồn vũ khí, thiết bị, bí quyết và tiền bạc khổng lồ liên tục được bơm vào từ Hoa Kỳ, cùng với vỏ bọc chính trị và ngoại giao, thì Israel nhỏ bé chẳng thể làm gì được. Cuộc diệt chủng sẽ kết thúc trong một ngày nếu nguồn cung cấp và hậu thuẫn được ngừng lại.

Nhưng điều đó không dừng lại. Khi tôi hoàn tất phần chỉnh sửa cuối cùng cho bài viết này, một tiêu đề mới hiện lên trên màn hình: BIDEN CHÚC PHÚC 8 TỶ ĐÔ LA VŨ KHÍ CHO ISRAEL.

Tôi nghĩ đến sự đồng ý vô điều kiện, không thể hiểu thấu của cựu Tổng thống Mỹ Joe Biden đối với mọi điều Israel làm và nói - không giới hạn, không có hành động tàn bạo nào quá khủng khiếp, không có bạo lực nào quá lớn, không có sự xúc phạm nào quá nhục nhã, không có tội ác nào đáng bị trừng phạt. Cùng với ông ta, tất cả các nhà lãnh đạo của Quốc hội, Dân chủ và Cộng hòa. Tất cả các Bộ trưởng, Cố vấn và Đặc phái viên đối trá, đạo đức giả. Tất cả các quyền phủ quyết các nghị quyết ngừng bắn của Liên hợp quốc. Tôi cảm thấy một cơn giận dữ lớn đang dâng trào trong tôi. Cơn thịnh nộ đang dâng trào trong tôi.

Chúng ta, những người Phật tử, không nên sợ cơn giận tức của mình. Chúng ta không nên kìm nén hay phủ nhận nó. Chúng ta nên trải nghiệm nó, thấu hiểu nó một cách trọn vẹn. Khi đó chúng ta có thể biết cách sử dụng và chuyển hóa nó. Chúng ta có thể biết nó liên quan gì đến tình yêu thương.

Giận dữ, bạo lực và tình yêu. Liệu tôi có đang truyền tải một vị thần thịnh nộ, với sự hung dữ là một hình thức của lòng từ bi vĩ đại? Hay tôi chỉ là một nhà hoạt động giận dữ nên ngồi im lặng một lúc?

Tôi đã chứng kiến sự lạm dụng, tàn ác và bạo lực trong thế giới nhỏ bé của gia đình cũng như trong các đấu trường chính trị và quyền lực rộng lớn, và tôi đã thấy chúng liên quan với nhau như thế nào: giữa riêng tư và công cộng, giữa cá nhân và chính trị.

Những lời trong bài Cầu Nguyện Từ Bi, do cố nữ thiền sư Maylie Scott (1935-2001) kính yêu viết, ngân nga trong tâm trí tôi: *“Mong con biết rằng hòa bình của con và hòa bình của thế giới là không tách biệt; rằng hòa bình của chúng ta trên thế giới là kết quả của công cuộc đấu tranh cho công lý của chúng ta.”*

Tôi tìm kiếm lòng nhân từ, khả năng của con người cảm thông, đồng cảm và giúp đỡ người khác. Giống như một tên lửa tìm nhiệt, tôi đến với triết lý rạng rỡ của đạo Phật về lòng từ bi.

Bồ tát Quán Thế Âm, hãy nắm tay tôi bằng một trong những bàn tay của bạn. Tôi nên làm gì với cơn thịnh nộ của mình? Tôi nên làm gì với tình yêu của mình?

Tác giả: **Giáo sư Linda Hess** /Viết dịch: **Sa môn Lê Văn Phước**

Nguồn: www.lionsroar.com